

Ptáci – žijí tady s námi Osvětová kampaň Lísky, 5. ročník

Podivná byla ta letošní zima, takovou já opravdu nepamatuji. Teplota vzduchu povětšinou nad nulou, sníh nenapadl ani na horách, milovníci bílé stopy zcela marně vyhlíželi nějakou radikální změnu počasí, zato přezimují ptáci to měli oproti jiným zimám mnohem jednodušší. Však také drobných ptáků na většinu krmítek oproti jiným zimám létalo mnohem méně. Zatímco v loňské dlouhé zimě nám na zahradě do 3 vyvěšených krmítek nestačily 4 pytle slunečnice, letos jsme zkrmlili sotva dva. Ptáci si byli schopni nalézt potravu i ve volné přírodě a žádná větší hejna zejména semenožravých ptáků se u krmítka dlouho nezdržovala. Téměř vůbec se u krmítek neobjevovali severští hosté - pěnkavy jikavci, k vidění na zahradách nebyla ani hejna brkoslavů severních, hodujících na jablkách. Zatímco v loňské zimě byla invaze těchto ptáků a při troše štěstí je bylo možno pozorovat každý den. Také hejna čížků lesních, pravidelně ke konci zimy přizívajících se na slunečnici v krmítkách, bylo v letošní zimě poskrovnu. Zato byl v Evropě pozorován zvýšený výskyt sovice krahujové. Jedná se o severský druh sovy, hnízdící v boreálních lesích Finska, Švédska, Norska a Ruska, do střední Evropy se zatoulává velmi vzácně. Desítky těchto sov byly zjištěny v Estonsku, jednotlivé exempláře pak v Polsku, Německu a velmi vzácně byla zjištěna také v České republice.

Stojaté i tekoucí vody v letošní zimě vůbec nezamrzly, takže zejména na větších rybnících a řekách se po celou zimu vyskytovali přezimující vodní ptáci - morčáci velcí, hoholi severní, hvízdáci euroasijský, přezimovali také kormoráni velcí, volavky popelavé i bílé a labutě velké. Hejna přezimujících husí velkých, polních i běločelých bylo možno pozorovat při přeletech i v měsících lednu a únoru. Velká hejna kormoránů velkých, čítající stovky jedinců se i letos zimě naštěstí našemu regionu vyhnula. Na řece Bečvě i rybnících u Choryně a Hustopečí tak bylo možno pozorovat pouze jednotlivé exempláře nebo malá hejnka. Zato přezimující ledňáčci říční měli díky nezamrzajícím vodám snadný přístup k malým rybkám a bylo možno se s nimi setkat téměř na všech úsecích řeky Bečvy a některých přítocích.

Zdálo by se, že velmi mírná a na sněhovou pokrývku chudá zima ve Střední Evropě způsobí výrazný předčasný návrat mnoha druhů ptáků ze zimovišť, ale nestalo se tak. První poslové jara z ptačí říše - špačci, skřivani polní, konipasí bílý, drozdi zpěvní se začali objevovat od poloviny února a v průběhu měsíce března. Další druhy jako např. rehci domácí, bramborníčky černohlaví, budníčky menší i větší, pěnice černohlavé a dokonce na některých místech i vlaštovky se navrátili až v průběhu druhé a třetí dekády března, což odpovídá dlouholetému průměru. Jižní Evropa v letošní zimě zažívala prudké zvraty počasí, kdy v alpské oblasti i na Balkáně koncem zimy padal sníh (dokonce i v mnoha oblastech Španělska a severní Afriky), takže tah se na mnoha místech zřejmě zastavil a donutil migrující ptáky setrvat v příznivějších oblastech. Také čápi bílí se na Valašsko navrátili ze svých zimovišť v jižní Africe v poslední dekádě března a ihned obsadili známá hnízdiště. Pro rok 2014 vyhlásila Česká společnost ornitologická čápa bílého a čápa černého Ptákem roku, proto se i na Valašsku připravuje sčítání obsazených hnízd obou druhů čápů. Sledovány budou počty mláďat na hnízdech, na dostupných hnízdech budou kroužkována mláďata, zaměříme se také na zjišťování stavu hnízd zejména u čápa bílého, abychom pomohli včasným opatřením zachovat hnízdiště i v dalších letech.

Prvního dubna si ornitologové i ochránci a milovníci přírody opět připomněli Mezinárodní den ptactva, který byl vyhlášen již v roce 1906 na památku podpisu Mezinárodní konvence o ochraně užitečného ptactva. Na tento den již tradičně připravili ornitologové a ochránci přírody celostátně osvětové akce, zaměřené na propagaci ochrany ptactva v přírodě i konkrétní aktivity na pomoc našim ptákům. Je nepochopitelné, že i v dnešní době existují v jižní Evropě státy (např. Malta, Kypr, Itálie), kde každoročně dochází k masovému odlovu tisíců ptáků, kteří hynou pro kratochvíle nelegálních bouchalů či chytačů. Kořistí lovců se stávají samozřejmě i vzácné a ohrožené druhy ptáků a doposud žádná evropská legislativa nedokázala těmto zvěrstvům zabránit. U nás v České republice se naštěstí ve velkém nic takového neděje, ale spousta druhů našich ptáků je ohrožena negativními změnami v krajině. Proto je pro naše běžné i vzácné ptačí druhy nejdůležitější ochrana přirozených biotopů, kde se tito ptáci rozmnožují. K nejvíce ohroženým ptákům tak patří ptáci zemědělské krajiny (např. kdysi běžná čejka chocholátá se pomalu stává vzácným ptačím druhem), ohroženy jsou mokřadní druhy ptáků (např. na rybnících v okolí Choryně a Hustopečí nad Bečvou není dnes už žádný rybník, kde by zůstala rozsáhlejší litorální zóna, kde by vodní ptáci mohli zahnízdit a taky, kde by našli potřebný klid), ilegálním lovem pytláků jsou ohroženi zejména dravci (viz nedávný případ postřelené samice orla skalního v Poodří – jednalo se o vypuštěného orla (Tonička) v rámci mezinárodního projektu Návrat orla skalního do České republiky, ohroženi jsou lesní kurové (zejména tetřev) nadměrným rušením a zejména nevhodnou skladbou lesů atd. I dříve běžnější ptačí druhy (vlaštovka, vrabec domácí, chocholouš obecný, rorýs atd.) jsou ohroženy antropogenními vlivy. Některé ptačí druhy se naopak v posledních letech adaptovaly i na městské prostředí a dnes je běžně potkáme i na rušné ulici či v parku velkoměsta (straka obecná, sojka obecná, holub hřivnáč atd.).

Mirek Dvorský, Ochránci přírody Valašské Meziříčí
Valašské Meziříčí, 9.4.2014

